

PRIVATAUS ASMENS GYVENIMO APSAUGOS STANDARTAI VYKDANT KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS TYRIMUS LIETUVOS AUKŠČIAUSIOJO TEISMO JURISPRUDENCIJOJE

Aurelijus Gutauskas

Vilniaus universiteto Teisės fakulteto

Baudžiamosios justicijos katedra

Elektroninis paštas aurelijus.gutauskas@tf.vu.lt

Pateikta 2024 m. rugsėjo 19 d., parengta spaudai 2024 m. lapkričio 5 d.

DOI: 10.13165/JUR-24-31-2-08

Santrauka. Straipsnyje didžiausias dėmesys skiriamas Kriminalinės žvalgybos įstatymo nuostatų taikymui atskleidžiant nusikalstamas veikas. Remiantis naujausia Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojama praktika, straipsnyje pateikiamos išvalgos dėl atskirų kriminalinės žvalgybos įstatymo nuostatų taikymo probleminių aspektų. Vertinamos kriminalinės žvalgybos naudojamų priemonių skverbimosi į privatų žmogaus gyvenimą teisėtumo ribos. Detaliau gvildenamos provokacijos taikant kriminalinę žvalgybą sąlygos, privačių asmenų surinktų įrodymų (ne)pripažinimo kriterijai. Akcentuojamos faktinio pagrindo pradėti kriminalinės žvalgybos tyrimą nustatymo problemos ir neviešo pobūdžio veiksmų trukmės niuansai. Baudžiamojo proceso kodeksas neįtvirtina duomenų, gautų atliekant kriminalinės žvalgybos tyrimą, panaudojimo baudžiamojoje byloje sąlygų. Todėl kiekvieną kartą vertinant, ar kriminalinės žvalgybos tyrimo metu surinkta informacija atitinka įrodymams keliamus reikalavimus (pagal BPK įtvirtintas įrodymų vertinimo taisykles), sprendžiama kiekvienu konkrečiu atveju. Be to, atsižvelgiama ir į formuojamą Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką.

Reikšminiai žodžiai: privatus asmens gyvenimas; kriminalinė žvalgyba; slapti veiksmai; kasacinis teismas.

akcentuoja aiškią tokių priemonių skyrimo tvarką (skiriamos tik įstatyme nustatytais pagrindais), teismo įsitikinimą dėl jų skyrimo būtinumo (skiriamos motyvuotu teismo sprendimu) ir proporcingumo principo reikalavimų laikymąsi.

4. Privataus asmens gyvenimo apsaugos standartai vykdant kriminalinės žvalgybos tyrimus gali būti užtikrinami tik tokiais duomenų rinkimo teisėtumo kriterijais: provokacijos draudimas; privačių asmenų surinktų įrodymų ribotas leistinumas; pagrindo pradėti kriminalinės žvalgybos veiksmus aiškus reguliavimas ir aiškini-
mas; slaptų veiksmų trukmės ribojimai.

STANDARDS OF PROTECTION OF PRIVATE LIFE IN CRIMINAL INTELLIGENCE INVESTIGATIONS IN THE CASE LAW OF THE SUPREME COURT OF LITHUANIA

Aurelijus Gutauskas

Vilnius University, Lithuania

Summary. *This article focuses on applying the provisions of the Criminal Intelligence Law to detect criminal offences. Based on the recent case law of the Supreme Court of Lithuania, the author provides insights into the problematic aspects of the application of certain provisions of the Criminal Intelligence Law. It examines the extent to which the tools of criminal intelligence can legitimately invade a person's private life. The conditions for provocation by criminal intelligence, the criteria for (non-)recognition of evidence collected by private individuals, the problems of establishing a factual basis for initiating a criminal intelligence investigation, and the nuances of the duration of non-public actions are discussed. The Code of Criminal Procedure does not regulate the conditions for the use in criminal proceedings of data obtained in the course of a criminal intelligence investigation; therefore, it is decided on a case-by-case basis, taking into account, inter alia, the case law of the Supreme Court of Lithuania, and whether the information obtained in the course of a criminal intelligence investigation meets the requirements for evidence set out in the Code.*

Keywords: *private life; criminal intelligence; covert operations; cassation court.*

Aurelijus Gutauskas, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Baudžiamosios justicijos katedros profesorius, socialinių mokslų (teisė) daktaras. Mokslinių tyrimų kryptys: baudžiamosios teisės normų aiškinimo, taikymo ir tobulinimo problemos.

Aurelijus Gutauskas, professor at the Department of Criminal Justice at the Faculty of Law at Vilnius University, Doctor of Social Sciences (Law). Research interests: issues of interpretation, application and development of criminal law.